



Pri. Conradus. J.

Q. D. B. V.
DISSERTATIO IVRIDICA
DE

ADDITIONE
HEREDITATIS

PER
ALIVM

QVAM
BENEVOLO CONSENSV

ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
PRÆSIDE

CONRADO FRIDERICO
REINHARDO

PHIL. ET I. V. DOCTORE

PVBLCO EXAMINI SVBICIET
FRIDERIC. AVGVSTVS REICHHELM
HALA-MAGDEBVRGICVS
PHIL. ET IVR. CVLTOR.

D. XXVII. NOVEMBR. CLC CCXX,
H. L. Q. C.



HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
TYPIS CHRISTOPHORI SALFELDII VIDVÆ.

24

P. 299

1720 246

8



REVERENDISSIMO ET ILLV-
STRISSIMO DOMINO,
DOMINO

MARQVARDO
LVDOVICO

LIB. BARONI DE

PRINZEN

POTENTISSIMI REGIS PORVS-
SIAE SVPREMO AVLAE MARE-
SCHALLO, RERVM BELLI AC PACIS SANCTIORI
MINISTRO, PORVSSICI ORDINIS NIGRAE AQVILAE EQVI-
TI, PRAEFECTO PALATINO, SACRORVM TRIBVNALIVM
PRAESIDI, REI BENEFICIARIAE SVPREMO DIRECTORI,
PRAEFECTVRARVM IERICHO ET ALTENPLATHO GV-
BERNATORI, REI LITERARIAE REGIARVMQVE ACADE-
MIARVM ET SCHOLARVM CVRATORI, MAGDEBVR-
GENSIS BASILICAE CANONICO, DYNASTAE IN KARO,
SEDORF, NIELBOCK, WESLIN, RADERS-
DORF,

DOMINO SVO GRATIOSISSIMO.

REVERENDISSIMO ET ILLV.
STRASSIMO DOMINO
DOMINO
MARGVARDO
LVDOVICO
LIB. BARONI DE

PRINZEN

POTENTISSIMI REGIS PORVS.
SIAE SVPREMO AVLAE MARE.
SCHILLO, REVM BELL AC PACIS SANCTORI
MINISTRO, FORSSICI ORDINIS NIGRAE AQUILAE EQV.
ET PRÆFECTO PALATINO, SACROVM TRIBVNALIVM
PÆRSIDI, REI BENEFICIAE SVPREMO DIRECTORI,
PÆRPECTVARVM REICHO ET ALTEPILATHO GV.
DEMNATORI, REI LITERARIAE REGIARVM ACADE.
MARVM ET SCHOLARVM CVRATORI, MAGDEBVR.
GENIS BAPITICE CANONICO, BYANSAE IN KARO,
SEDDORF, NIELBOCK, WESLIN, RADER.
DORF.

DOMINO SVO GRATIOSISSIMO.

REVERENDISSIME
ET ILLUSTRISIME
DOMINE,

DOMINE GRATIOSISSIME.



Runt fortasse multi, qui
eminentis cuiusdam ac
proiectae audaciae me
incusabunt, dum vi-
dent, NOMINI TVO, munerum et
) (2 me-

meritorum gloria eminenti, opus-
culum, tam humile, tam nullo expo-
litum cultu, a me dicari, cum TVA
tamen domi forisque tam spectata
virtus perfectum industriae moni-
mentum requirere videatur. Equidem
scio neque illud magnum, neque in
pretio habendum esse, si molem eius
reputo et pondus, sed si animus ali-
quam ei conciliare gratiam potest,
summae profecto submissionis, quam
TIBI, ILLUSTRISSE DOMINE, debeo, da-
bit significationem. Nam cum SAPI-
ENTISSIMI REGIS iudicio, et diuino
plane consilio, post supremum quod
in sanctiori Senatu tenes fastigium,
tot-

totque alias dignitates insignes, inque
aula Regia summas, haec quoque
TIBI prouincia fit delata, vt literas,
quae in POTENTISSIMI PORVSSO-
RVM REGIS terris videntur atque flo-
rent, auxilio defendas, auctoritate
TVA sustineas, et, ne quid damni hae
capiant, tempestiue praeuideas; inde
simul patet, esse TIBI operae, in
poliendis limandisque artium studiis
positae, reddendam rationem. Haec
et alia, inprimis quae TVA sit in
literas propensa voluntas, confi-
deranti mihi facile iam erat ea, quae
me ab officii cursu reuocare poterant,
remouere, ita vt tandem firmum me-
cum

)(3

cum

cum inirem consilium, TIBI, MECOE-
NAS INDVLGENTISSIME, prae aliis,
idque merito, hos labores academi-
cos esse consecrandos. Quantae igi-
tur venerationis, tantae fiduciae, ple-
nus, quod huius a me initi consilii
veniam, quam demisse obseruanter-
que peto, benigne sis concessurus,
schedam TIBI, ILLVSTRIS-
SIME DOMINE, offero praesentem, volens hac
ipsa sancti cultum obsequii pia men-
te TIBI comprobare. Accipias itaque,
submisse rogo, illam, et quantum per-
ardua TVA negotia licet, benigne
aspicias, TVAQVE gratia, vel deuoti
autoris causa, haud vsque quaque in-
dignam

dignam existimes, quippe qui in tu-
tela T V A esse gestit atque exoptat, et
spes suas fortunasque omnes TIBI
commendat. Ceterum a Diuino
Numine, quod nutu suo omnia re-
git, et res humanas moderatur, id
religiosissime precandum TIBI, du-
co, et continenter exorandum, vt
TE, ILLVSTRIS SIME DOMINE, in
finum tutelamque suam receptum,
optatissimo reipublicae, et doctrinae
omnis emendatae, praesidio, immor-
tali posteritatis gloriae, saluum
diu et incolumem praestet, consilia,
actiones cunctas et labores in ad-
ministrandis conficiendisque negoti-
is

is fortunet, ac perpetua et stabili
felicitate uti. frui et gaudere patia-
tur.

**REVERENDISSIMO ET
ILLVSTRISSIMO NOMI-
NI TVO,**

Halae Magdeburgicae,
1620, quinto
Calend. Decembr.

Deuotissimus cliens
et seruus

C. F. REINHARDVS. D.



DE
ADITIONE HEREDITA-
TIS PER ALIVM.

PRO O E M I V M.



Vi iuri civili romano operam dant, illis necesse omnino est, si lætos nimirum inde uberesque, ut oportet, fructus percipere volunt, ut cum eodem et iuris naturalis et antiquitatum studium coniungant. Nam Romani iuri communi, quod non nisi præcepta naturalia continet, modo detrahentes, modo de solennitatibus, inter suos receptis, quid addentes, proprium tandem ius, quod civile romanum audit, effecerunt. Quomodo itaque fieri poterit ut quis legum romanarum interpretationi, earundemque conciliationi utiliter incumbat, a quo tamen vtrumque, et antiquitatum et iurisprudentiæ naturalis studium nunquam non neglectum fuisse constat? Tot sane dubia ipsi, quippe necessariis ad id subsidiis destituito, quoquo tempore obvenient, vnde se haud poterit explicare. Lectu omnino digna sunt quæ hanc in rem differit AVTOR libri, cui titulus, *Les loix civiles dans leur ordre naturel*, in præ-

A

fatio-

fatione: Dans presque toutes les matieres particulieres de loix civile le plus grand nombre de leurs principes & de détail même de leurs regles est du Droit naturel & de l'equite; ce qui s'y trouve melé de loix arbitraires, renfermé les sources de difficultez. Facile iam mihi foret modo allata variis exemplis, ex ipso iure romano depromptis, roborare, nisi certo scirem hæc dubio carere omni. Sed magis adhuc forte de asserti huius veritate constabit ex iis, quæ de ADITIONE HEREDITATIS PER ALIVM, Olim quidem ob solennitates actui huic adscriptas prohibita, nostris vero moribus permissa, in præsentî commentari habeo constitutum. Nam cum in argumenti huius illustratione non iniucunda romanarum antiquitatum subtilitas vtramque faciat paginam; inde simul erit manifestum, nobilissimum antiquitatis studium multum conferre ad iuris ciuilis explicationem, ideoque merito id cum altero interpretationis fonte, iuris naturæ doctrinam intelligo, coniungi. Ante vero quam rem ipsam aggredior, et in causas, ob quas Romæ HEREDITATIS ADITIO PER ALIVM fieri haud poterit, inquirò, nonnulla adhuc præmittenda erunt, quæ non solum ipsum aditionis ritum, tam solenniter Romæ peractum, illustrant, sed et heredum apud eosdem differentiam ostendunt, cum certum omnino sit, hoc ipso viam simul parari ad Romanorum subtilitates, quarum intuitu ADITIO PER ALIVM eorundem legibus prohibetur, eo melius intelligendas eruendasque.

§. I.



Duplex est, uti constat, vocis *hereditatis* in iure civili significatio, altera propria, altera impropria audit. Hac ipsæ res hereditariæ veniunt, illa, et quæ huc pertinet, indicatur *successio in uniuersum ius* quod defunctus habuit, nec morte eius fuit extinctum. l. 62. de R. I. l. 24. et 208. de V. S. et l. 11. de diuers. et tempor. præscript. Et in hoc sensu hereditas est nomen iuris, ac pertinet ad res in corporales. § 2. l. de reb. incorp. adde FR. DUARENUM in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 1. p. 434. it. ad tit. de heredit. vel actione vendita c. 1. p. 1022. IAC. CUIACIUM in comment. ad African. tractatus IV. p. 427. CORN. VAN BYNKERSHOEK de rebus mancipi, c. 8. p. 128. Vtriusque speciei differentias notarunt FRANC. HOTTOMANNUS in *Quest. illustr. qv. 21. p. 143.* IAC. RAEVARDVS in comment. ad tit. D. de diuers. R. l. ad l. 62. p. 271. seq. FRANC. CONNANVS commentar. iuris civ. l. X. c. 5. n. 1. p. 902. CONSTANTINVS HARMENOPHOLVS in *promptuar. iur. civ. lib. V. tit. 8. p. 216.* et HUGO DONELLVS *commentar. de iure civili l. VI. c. 2. p. 225, 226.* Jam de hac ipsa successione, quæ hereditatem notat, si quæritur, quomodo illa veniat instituenda? vel quod idem est, quomodo hereditas acquirenda? dicendum erit, variare modum, sub quo hereditas acquiritur, pro diuersitate heredum, cum alii sint *necessarii*, vel *sui et necessarii* simul, alii *extranei* siue *voluntarii*. vide de his FR. RAGVELLVM *commentar. ad Decis. Justin. ad l. ult. C. de impuber. p. 448.* et IO. VOETIUM in comment. ad D. tit. de acquir. vel omitt. hered. §. 2. p. 262, et de modo acquirendi hereditates diuerso, IAC.

Hereditas sumitur vel proprie, vel improprie.

Hereditatis acquisitio variat pro hereditate, quorum

CVIACIVM *comment. ad D. tit. de A. vel O. H.*
p. 38. ELBERTVM LEONINVM in emendat. sive ob-
servat. L. II. c. 13. n. 2. seq. SCHVLTINGEN in notis ad
VLPIANI fragm. XXII, 27. p. 642. et HVBERV M
alii necessarii, pralectio. iur. P. I. civ. tit. XIX §. 8. De necessariis, hos ipso
 iure heredes esse, ita vt ne quidem abstinendi beneficio
 gaudeant, constat ex *l. 57. §. ult. et l. 63. D. de A. vel*
O. H. adde ANTI. FABRV M iurisprudentiae Papini-
an. scientia, ad tit. J. de P. P. principio VII. l. itat. IV. p. 323.
 Multum ab his differunt heredes sui et necessarii simul,
 qui, ignorantibus etiam, *existere*, non demum actuali ad-
 ditione fieri heredes, & abstinendi beneficio, ipsis a Præ-
 toribus concessio, se *immiscere* vel retinere dicuntur
l. 20. §. 2. l. 41. D. de A. vel O. H. l. 3. C. de iure deliber. et
l. 8. C. de suis et legitim. conf. PETR. FABRV M Seme-
strium L. II. c. 22. p. 326. FRANC. SARMIENTI interpre-
rat. select. l. IV. c. 16. p. 251. IAC. CVIACIVM in not. ad
J. tit. de hered. qualit. et differ. p. 102. it. in comment. ad D.
l. 2. de excusat. p. 185. et FR. DVARENVM d. l. c. 2. p. 436.
et c. 3. p. 439. Et cum viuo adhuc parente quodammo-
 do domini et possessores iidem existimentur per *c. l. 41. et*
§. 2. I. de hered. qualit. hinc et eorum immixtio eleganter
continuatio domini nominatur l. 11. D. de liber. et post-
hum. vide VINCENT. BOREVM alveario iuris, tit. 137.
FR. RAGVELLVM comment. ad Decision. Iustin. ad l. ult. Si
1. C. de curatore furiosi, p. 379. CORN. VAN BYNKERSHOEK
observat. iur. rom. l. II. c. 1. p. 109. et c. 2. p. 116. Non inconsulto
 vero particula *quasi* adhibetur, eo quod hoc *quasi*
dominium, liberis viuente adhuc parente tributum, a
 mera iuris ciuilibus dispositione eiusque arguta fictione de-
 pendet, nec in ipsis iuris naturæ et gentium principiis
 fundatum existit. FR. CONNANVS *d. l. p. 907. MARCVS*
 LYCKLA

LYCKLAMA A NYHOLT *membranar. lib. VII. eclog. 25. p. 297.* VLR. HVBERVS *Digress. l. IV. c. 8. §. 5. seqq. et in Praelect. iur. civ. part. I. tit. XIX. §. 1. et 8. seq.*

§. II.

Missos nunc facio illos heredum, qui vel necessarij simpliciter, vel sui et necessarij simul vulgo nominantur, et vi vocis iam satis a voluntariis heredibus distinguuntur, cum nihil ad nostrum scopum illi faciant, silentio licet hoc loco vel ob id haud praetereundi, ne heredum diuisio manca existat atque imperfecta. Mihi potius in praesenti curae inprimis sunt heredes voluntarii siue extranei, cum horum proprium sit adire hereditatem, cui tantum se immiscere sui et necessarij heredes dicuntur. Soli itaque heredes extranei hereditatem acquirebant iure romano, idque vel in continenti, vel per aliquod temporis spatium, legibus determinatum. Illud mediante aere et libra, hoc cretionis solenni ritu interueniente, vel pro heredegerendo contingebat. PETR. FABER *Semestr. l. II. c. 22. p. 326.* HUGO DONELLVS *comment. de iure civ. l. VII. c. 8. p. 298. seq.* De acquisitione, quae in continenti fiebat, iam notare placet, celebratam fuisse hanc per nexum siue mancipationem, hoc est, imaginariam venditionem. §. I. de testam. Illustrabimus haec verbis CAII, *pr. I. de testam. ibi: Per vniuersitatem, hoc est, omnia simul bona acquirimus hereditate, emtione, adoptione.* Equidem multi voce emtione, solennem olim bonorum emtione, (quam neruose satisque erudite explicat ANT. SCHVLTING *in iurispr. ante Iust. ad h. l. p. 92.*) denotari a CAIO volunt: Verum probe ostendit SCHVLTING *c. l. in locum verborum, hereditate, emtione, substituendum, hereditatis emtione, quippe quae CAII temporibus frequens adhuc erat atque vsitata.* De ipsius solen-

alii voluntarii siue extranei dicuntur.

Ab extraneis hereditas olim acquirebatur vel in continenti,

et quidem per mancipationem,

solennitatibus, in hereditatis mancipatione adhibitis olim, optime constat EXAVLO GELLIO *Noct. Attic. l. XV. 25.* VLPIANO *fragm. XX, 8.* et THEOPHILO *parapbr. l. §. 1. de testam. p. 188. seqq.* Quibus adde FR. C-NO NANVM *comment. iur. civ. l. IX. c. 1. n. 3. seqq. p. 743.* et III. THOMASIVM *in dissert. de sensu legis decemvir. testament. §. 3. seqq.*

§. III.

civibus romanis propriam,

Magis notatu dignum hoc loco erit, civibus romanis proprium fuisse adire hereditatem, pluribus docente id CAR. SIGONIO *de antiquo iure civ. rom. etc. l. l. c. 11.* Quoniam enim hereditas, cum per æs et libram esset mancipanda, *res mancipi* hoc ipso euadebat, hoc est talis res, quæ non nisi in proprietate civium romanorum erat, eo quod his solis *dominium Quiritarium* et proprietas, id quod vel *mancipationem*, quæ erat speciem emtionis, vel *in iure cessione* contingebat, acquirebatur; fieri sane aliter haud poterat, quam quod peregrini a iure sibi hereditatem acquirendi omnino repellerentur, cum *dominium Quiritarium* per solennem mancipationis ritum haud transferri ad eos posset, quippe inhabiles ad omne id quod solennitatibus Romæ erat peragendum. vide IAC. CUVIACIVM *in notis ad VLPIANI fragm. tit. XIX. p. 151.* GRAVINAM *de orig. iur. civ. l. II. c. 44. p. 327. seqq. et c. 81. p. 445. seqq.* CORN. VAN BYNKERSHOEK *de rebus mancipi et nec mancipi. c. 7. p. 123. et c. 8. p. 128. seqq. et SCHVLTING, in iurispr. ante Iustin. p. 619.* Eadem subest causa, cur antiquissimis temporibus, cum testamenta adhuc in comitiis calatis conderentur, æque exclusi fuerint peregrini ab hereditatibus capiendis, nam comitorum iuris soli ciues romani digni habebantur, omnibus peregrinis, furiosis, pupillis, scemi-

foeminis aliisque personis, quos Ill. THOMASIVS *cit. disert.* accurate recenset, eo exclusis. confer IAC. RÆVARDVM *de iuris ambiguitatibus l. V. c. 12.* Ceterum, qua ratione hereditatum mancipationes ab eo tempore, quo testamenta in comitiis calatis condi fierunt, magis ac antea frequentes Romæ esse ceperint, pluribus docet HVBERVVS *digress. IV, 31.*

§. IV.

Sed factum est tandem vt Romani, iam pertæsi rituum in hereditatis emtione adhibitorum huc vsque, de iis abrogandis inciperent cogitare. Inprimis autem Prætores, qui stricti iuris rigorem æquitate temperare, quæque ardua et difficultatibus obnoxia erant ad pristinam simplicitatem reuocare studebant, non poterant non etiam istas ambages auersari. Hinc, veteri illo testandi modo dimisso, nouum introduxerunt, intelligo testamentum septem testium signis confirmatum. Quod testandi genus quoad originem suam licet Prætoribus merito acceptum sit ferendum: Ob varias tamen eidem ex iure ciuili adscriptas solennitates, (quarum non postrema erat, vt ipsa heredis institutio verbis directis et solennibus fieret, §. 2. I. *de fideic. hered. sublatâ* dein l. 15. *C. de testam.*) et quo ipso in vnam consonantiam ius civile et prætorium iunctum dicitur §. 3. I. *de testamentis*, iam magis iuris ciuilis quam prætorii testamenta, prout nunc conduntur, alii recte existimantur. HVBERVVS *Digress. l. IV. c. 33.* CORN. VAN BYNKERSHOEK, *in observ. iuris rom. l. II. c. 2. p. 113.*

§. V.

Nouo iam testandi modo introducto noua etiam forma, secundum quam hereditas ex testamento legitime condito acquireretur, inuenienda erat. Placuit illam titulo insignire *hereditatis aditionis*, quæ in genere spectata

Vel per alio
quod tempore
nempe hereditatis aditione.

Hæc distinguitur in gestionem pro herede, et aditionem in specie sic dictam.

Gestionis pro herede: requisita.

spectata per *legitimam voluntatis declarationem, quod quis esse velit heres*, recte definitur. Nam distingui abhinc cepit hereditatis aditio à voluntate, quippe vel factis, vel verbis declarata, in gestionem pro herede, et aditionem in specie sic dictam. Ad hanc rite celebrandam in ipso actu cretionis, de quo mox dicendum venit, præter alias solennitates et solennia quædam verba requirebantur, quibus tamen carere omnino poterat *gerere se tantum volens pro herede*, id est pro domino, cum ipsi sufficeret factus heredi convenientibus voluntatis suæ significationem edidisse. vide *PAVLUM sententiarum l. II. tit. 10. §. ult. l. 3. C. ad Sctum Orphit.* adde *PETRV M FABRV M semestr. l. II. c. 22. p. 326. et SCHVLTINGIVM in notis ad PAULI sentent. p. 642.* Ut itaque pro herede gestio iuxta *l. 20. pr. l. 21. §. 9. et l. 88. D. de A. vel O. H.* merito habenda sit pro specie hereditatis aditionis, declaratæ factis heredi convenientibus et animo adeundi gestis. *HVGGO DONELLVS comment. de iure civ. l. VII. c. 8. p. 300.* et *FR. HOTTOMANNVS in respons. amicab. l. I. c. 6 p. 48. seq.* Et ne forte cuiquam dubium adhuc relinquatur, cur leges Romanorum ad animum gerentis non nisi respiciendum hic esse voluerint, ita ut, ipso licet facto circa res hereditarias haud versante, nihilominus tamen recte aditio pro herede gerendo celebrata dicenda veniat, modo illud gestum fuerit animo hereditatem adeundi? Ipsa huius rei ratio statim additur in *cc. II.* quia nempe pro herede gestio non tam facti, quam animi existit. adde *l. 26. D. de A. vel O. H. et §. ult. I. de hered. qualit. et differ. et l. si avia C. de iur. delib.* Vnde et murus seruus olim non cernendo, sed pro herede gerendo adire poterat hereditatem, et dominum obligare. *PAVLVS sent. III, 4, u. p. 350.* Denique de hoc acquirendi modo
ex

ex VLPIANO *fragm. tit. XXII. §. 25. et 26.* adhuc obseruamus, tum demum ei locum olim fuisse, si non cum creatione heres quis fuerat institutus, licet hoc casu quoque idem *cernendo* adire hereditatem, si vellet, non prohiberetur. SCHVLTING *d. l. p. 642.* et IOSEPH AVERNIVS *interpret. iur. l. 11. c. 12. n. 15. p. 151.*

§. VI.

Quæ cum ita sint, et duplici tantum modo, quippe vel *cernendo*, (qui modus *ναλ' ἐξοχῆν* initio olim nomine *aditionis* veniebat) vel *pro herede gerendo*, hereditatem adire extraneis permiserint leges Romanorum; nescio sane, ex qua ratione IAC. CUIACIVS *in paratit. ad D. tit. de A. vel O.H. p. 38.* et VOETIVS *in comment. ad D. tit. eod. §. 3. p. 362.* moti fuerint, ut assertum ibidem irent, tribus modis, quos *creationis, pro herede gestionis,* et denique *aditionis in specie sic dictæ* verbis simul expriment. sibi hereditatem acquirendi potestatem accepisse extraneos legibus romanis, cum certum tamen sit expeditumque, tam *creationem* quam *aditionem* ad idem olim pertinuisse, nec a se inuicem separari vtrumque potuisse, prout luculenter ex ipsis Romanorum legibus ostendit atque probat HVG. DONELLYS *in comment. de iuri. civ. l. VII. c. 8. p. 300.* Haud nos quidem fugit, successu temporis apud Romanos verba solennia in hereditatibus adeundis negligi cepisse, et satis abhinc habuisse illos quæcunque hanc in rem adhibere verba, de qua noua acquirendi hereditatem specie, matri, patris, ceterisque agnatis a Constantino M. concessa, loquitur *l. 1. et 2. in f. Cod. Theod. de legit. hereditat.* Ast *simpli-* *cem* hanc *aditionem*, quo nomine *cc. II.* hic nouus acquirendi hereditatem modus venit, et citra testationem arrepto rerum quolibet corpore vel animi destinatione

Notatur Cuiacius, tres olim *aditionis* species constituens.

B

pate-

patefacta (græci interpretes vertunt, *διαν δήποτε ἐμφασιν τῆς κατάβολης*) peragi dicitur ibidem, non vniuersalem fuisse, sed priuilegii instar modo memoratis personis tributum, salua adhuc quoad reliquos cretionis solennitate, non ipsa solum verba legum ostendunt, sed et a doctissimo IAC. GOTHOFREDO *in comment. ad b. l. p. 424. seqq.* pluribus fuit deductum. Qui licet etiam in sequenti æuo cum ceteris personis extraneis fuerit communicatus, id tamen eo demum tempore fuit factum, quo iam omnis cretionis solennitas prorsus erat sublata. Id quod pluribus infra ibimus demonstratum.

§. VII.

Aditio,
καὶ ἐξοχή
sic dicta, quæ
nam fuerit o-
lim?

His demum connexionis seruandæ gratia præmissis, cum iam in sequentibus de aditione hereditatis per alium, prohibita olim, nostris vero moribus permixta, sim acturus; ab initio statim monere necesse habeo, nomine aditionis hereditariæ mihi, Romanorum tempora respicienti, hoc loco non nisi eam venire, quæ *cretionem* in se comprehendit, et καὶ ἐξοχήν aditio audit in legibus romanis. Vt autem eo certius de vera causa, ob quam fieri per alium aditio olim haud potuerit, singulis constare queat, non me frustra facturum existimaui, si ante omnia in ipsius aditionis, de qua in præsentia agitur, naturam ac idolem inuestigarem. Nam cognita hac semel probe perspectaque, nec vllum porro latere poterit ratio, quod nemo hodie per alium adire hereditatem amplius prohibeatur, vid. HVG. DONELLVS *comment. iur. ciu. l. VII. c. 8. p. 299. seqq.* et SCHVLTING *d. l. p. 643.*

§. IIX.

Cretio et aditio
an sint
synonima?

Tam arctissimum erat olim *cretionis* et *aditionis* vinculum, vt nec *cretio* sine *aditione* fieri, nec hæc sine illa con-

concipi posset, sed is qui cernebat hereditatem, eam et adire hoc ipso diceretur. PET. FABER *semestr. l. II. c. 22. p. 328.* Tantum tamen abest, ut ideo adensum praebeamus HVG. DONELLO *in comment. de iure civ. l. VII. c. 8. p. 299.* aliisque qui volunt, pro synonymis cretionis et aditionis voces habitas semper fuisse Romanis, ut potius cum GRAVINA *orig. iur. civ. l. II. c. 87. p. 457.* BVDDEO *in annotat. ad D. l. ult. de O. I.* HOT-TOMANNO *quæst. illust. qu. 34. et IOSEPHO AVERANIO interpr. iur. civ. l. I. c. 12. n. 6.* fatendum sit nobis, cretionem et aditionem, in se consideratas, omnino a se inuicem esse iure romano distinguendas, cum non nisi in effectu conuenerint eadem. Nam quid est cretio, nullo respectu ad aditionem habito? Nos illa nihil aliud intelligimus, quam *iudicium heredis et deliberationem, adire vellet nec ne.* Optime congruit hæc definitio cum ipsa vocis natura, quæ docet, *cernere*, cui græcum *κρίνω* respondet, idem esse ac decernere se heredem esse velle, et, adspiciendo defuncti hereditatem, inque vires illius inquirendo, deliberare, an e re sua sit illam adire. PETR. FABER *semestr. II, 22. p. 326.* et FR. DVARENVS *in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 3. p. 442.* Quo et collineat VLPIANVS, cui *cernere est verba*, solennia scilicet, *cretionis dicere*, atque ita mentem declarare. Adeoque antequam is, qui iussus fuerat cernere, cerneret, hereditas ei delata haud dici poterat. IAC. PERIZONIVS *in not. ad SANCTII Mineruam l. IV. c. 15. et in responsione ad LVD. KVSTERI diatrib. de verb. cerno, notis illis subiecta.* GERH. IO. VOSSIVS *in etymolog. ling. lat. vos. cerno, p. 126.* vterque vim et usum verbi accurate delineantes. *Aditio contra, absque cretione considerata, ipsa erat declaratio verbis solennibus facta,*

Cretio, sine respectu ad aditionem, quid fuerit?

Item aditio, absque cretione considerata?

Et, et qua mediante quis, velle se heredem certo esse, omnibus testabatur. Hinc et, *adire hereditatem*, idem erat ac *ad illam accedere*, cui consequens vt suscipiatur. Minus vero huc pertinet aditus ad hereditatem *l. 28. §. 3. D. de liber. et postum.* quippe quo intelligitur facultas eam quandoque obtinendi, et quidem per eum, qui erit vntis heres. Licet hunc locum eo referat *CVIACIVS obseruat. l. VII. c. 18.* vide *PETR. FABRVM semestr. l. II. c. 22. p. 326.* *GRAVINAM orig. iur. ciu. l. II. c. 87. p. 457.* et *SCHULTINGIVM d. l. p. 643. 644.* Non itaque aliter, nisi vt antecedens et consequens, inter se aditio et cretio differabant, ceterum et eundem producentes effectum, suaque natura plane inseparabiles, ita vt aditio sine cretione, et hæc sine illa animo quidem concipi, in ipso vero actu separationi institui nullo modo posset. Et hoc demum in sensu *cretionem* vel *aditionem* merito nominamus *declarationem solenniter factam*, qua quis, cum in hereditatis vires antea satis inquisuisset, et heredem se esse velle certo constituisset, ipsam iam hereditatem sibi acquirebat. Quæ vt adhuc clariora reddantur, iamque intelligant omnes, quid per *declarationem solenniter factam* mihi hic veniat, primo de *personis* ad cernendum habilibus, deinde etiam de ceteris *cretionum solennitatibus* in sequentibus breuiter differere habeo constitutum.

§. IX.

Inter personas, quæ hereditatem cernere poterant atque solebant, haud esse numerandos heredes, qui *sui* vocantur, cum hi nulla plane cretione opus habuerint, ex superioribus iam constare puto. Egregie hanc in rem, et de vera simul illius causa, *IAC. GOTHOFREDVS in notis ad Cod. Theod. tit. de cretione sive bonor. post. l. 1. §. 330. Juris*, inquit, *solennitates sunt instar vinculorum, quibus*

Definitio aditionis, cum cretione coniuncta.

cretione non opus habebant heredes sui.

omnis illi...

quibus soluti esse debent, quos natura et lex vocat ad successionem. Quorsum etiam pertinent illa ROBERTI in rebus iudicat. l. 1. c. 15. Nulla sane civilis et adscutile affinitatis iura tantum apud nos valent, quantum ingenui sanguinis adfectus, et vere ac naturalis proximitatis vincula efficere solent, adde CORN. VAN BYNKERSHOEK obseru. iur. rom. l. II. c. 1. et 2. p. 108. Hæc de suis heredibus, absque cretione hereditatem romano iure aduentibus. Numme vero idem et de ceteris heredibus legitimis, quos lex ad successionem vocabat, tuto poterit affirmari? Nec his cretione opus fuisse olim, l. vn. C. Theod. de cretione docet, et pluribus adhuc illustrat SCHVLTING ad PAULI sentent. IV, 8, §1. p. 411. Porius itaque illis indulerunt leges, (l. c. un. et l. 1. C. Theod. de legit. heredit.) qualicumque modo et declaratione, item, quovis tempore adire delatam hereditatem. Excipiebatur tamen iure antiquo legitima hereditas, filiofamilias delata, quam iusu patris cernere, quamvis dubio procul diversa non nihil formula, debebat, et bonorum perere possessionem: alioquin hoc non factum, si filius decessisset, nihil iuris in ea hereditate pater habebat. l. un. C. Theod. de cretione. et bonor. possess. Eius autem rei ratio hæc erat, quia pater in ea hereditate, quæ filio delata, per filium tamen acquisita, pro extraneo habebatur. Non habebatur igitur ratio personæ filii, sed patris, subducta filii persona, l. 9. et 10. C. Theod. de bonis matern. Et ita quidem ad CONSTANTINI vsque tempora obseruatum fuit, qui demum maternas successiones, filiis familias delatas, excepit. Nam in his quoque cretione et bonorum possessionis petendæ necessitate CONSTANTINVS remisit, acque voluit vt materna bona, vñsfructus tantum titulo liberis delata, ad patres iure proprietatis pertinerent, l. 1. cod.

Nec ceteri heredes legitimi eadem vocabantur.

Exceptio erat in filiofamilias, cui legitima hereditas delata fuerat.

Remissa deinceps eidem necessitas cretione, certis in casibus.

CONSTANTIUS secutus est *l. 4. eod.* vt et ARCADIVS *l. 8. b. t.* vterque, non solum in maternorum bonorum successione, sed et si alia qualiscunque materni generis hereditas aut bonorum possessio filiofamilias delata fuerit, cretionis et bonorum possessionis petendæ necessitatem ipsi (*adde l. un. C. Theod. de cretione*) remittentes, excepta tantum hereditate, vel bonorum possessione filiofamilias infanti delata, de quo casu vide infra (§. 16.) notata. Conf. IAC. GOTHOFREDVM *comment. ad C. Theod. tit. de cret. et bonor. possess. p. 331. et SCHVLTING. d. l. p. 644.*

§. X.

Cretio pertinebat tantum ad extraneos heredes,

sub eadem institutos,

Formula institutionis sub cretione,

Superfunt adhuc *extranei* siue voluntarii heredes, quorum intuitu cretionis solennia unice fuisse excogitata atque inventa dubio caret omni. Diserte VLPIANVS *fragm. XXII, 25. p. 642.* *Extraneus heres, siquidem cum cretione sit heres institutus, cernendo sit heres: si vero sine cretione, pro herede gerendo.* Paret simul inde, non omnes heredes extraneos indistincte opus habuisse cretione, sed iis tantum, qui sub cretione fuerant instituti, vel cernendo hereditatem adire, vel repudiare illam, necessitatem imponere voluisse iura. Nam iis, qui sine cretione instituti fuerant, liberum adhuc erat, num velint hereditatem cernendo, an pro herede gerendo adire. PETRVS FABER *semestr. II, 22. p. 328.* Verum vt eo magis iam elucescat, quinam heredum sub cretione instituti audiuerint Romanis? haud me poenitebit nominare VLPIANVM *fragm. XXII, 27. p. 642. seqq.* *Cretio, inquit, est certorum dierum spatium, quod datur instituto heredi ad deliberandum, vtrum expediat ei, adire hereditatem, nec ne.* Adnectit hisce VLPIANVS immediate ipsam formulam, sub qua institutio illa fieri solebat,

bat, ita sonans: TITVS HERES ESTO, CERNITOQVE IN DIEBV5 CENTVM PROXIMIS, QVIBVS SCIERIS, PÖTERISQVE: NISI ITA CREVERIS, EXHERES ESTO. In quorum itaque institutione nec vlla cretionis mentio erat facta, nec certorum dierum spatium ad deliberandum a testatore concessum, hi dicebantur heredes absque cretione instituti. vid. PET. FABER *semestr. 11, 22. p. 328.* Adde iam dictis, fuisse quidem hanc, quam ex VLPIANO memoravi formulam institutionis quoad extraneos genuinam: vt tamen hac ipsa testatoribus libertas haud ablata sit vel addere, vel interdum demere quædam eidem. Inde vero varias cretionum species temporis successu fuisse enatas, in sequentibus vberius venit exponendum.

§. XI.

Cretionem, cuius formulam modo dedimus, in vulgarem et continuam Romanis fuisse distinctam, auctor est VLPIANVS *fragm. XXII, 31. p. 644.* Cretio autem, inquit, vulgaris dicitur, aut continua. Vulgaris in qua adiiuntur hæc verba, QVIBVS SCIERIS PÖTERISQVE. Continua, in qua non adiiuntur. Verba, quibus scieris poterisque, id sibi volunt; in vulgari vtiles tantum, in continua vero omnes dies, hoc est continuos esse numerandos. GRAVINA *orig. iur. cin. 11, 87. p. 457. 599.* Inde vero obtinuisse videtur, quod tempora cretionis heredi ignorantibus non currebant in vulgari, bene tamen in continua cretione. De qua insigni inter utramque cretionem differentia hæc commentatus est VLPIANVS *fragm. XXII, 32.* Ei, qui vulgarem cretionem habet dies illi dantur (rectius legitur tantum, iuxta SCHVLTINGIVM in notis p. 644.) computantur, quibus scit se heredem institutum esse, et potuit cernere. Ei vero, qui continuam habet cretionem,

Cretio distincta
guitur in vul-
garem et con-
tinuam.

et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad

et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad
et ad

tionem, etiam illi dies computantur, quibus ignoravit se heredem institutum: aut scivit quidem, sed non potuit cernere. CONF. IAC. CUVIACIVM in notis ad VLP. IANVM d. l. §. 32. p. 158. et FR. DVARENVM disputat. anniuersar. II. 41. p. 1074. Duabus hęc cretionis speciebus iungenda adhuc erit alia eiusdem diuisio, distinguens cretionem perfectam ab imperfecta. Vtriusque conditionem et naturam, quęnam fuerit olim, egregie illustrant alata hanc in rem ab VLP. IANO *fragm. XXII. 34. p. 645.* vbi sub imperfecta cretione institutus dicitur heres, omisissis a restatore verbis, SI NON CREVERIS, EXHERES ESTO, vel quod idem fere erat, SI NON CREVERIS, TVNC MEIVS HERES ESTO. Nam si addita hęc fuerant institutioni, tunc perfectam cretionem adesse volebant Romani. Mihi sane harum specierum eadem differentia esse videtur, qualem inter se constituunt leges perfectę, quę iussum et pœnam in se continent, et imperfectę, nempe nudum legislatoris mandatum absque vlla pœna, in transgressores statuta, exponentes. FR. DVARENVS *commentar. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 2. p. 436. inf. et SCHVLTING in iurispr. ant. te - Iustinian. p. 645.*

Item in perfecta et imperfectam.

Tempus cretionis in ipsis legibus præscriptum, erat centum dierum.

Hunc terminum immutare num licuerit testatori?

§. XII. Ad ipsam autem vt redeam institutionis factę sub cretione formulam, centum dierum spatium, intra quod ab instituto cernenda sit hereditas, ibi expressum legitur. Quod tempus, legale licet a CONSTANTINO HARMENOROLO *promptuar. iur. ciu. V. 7. p. 211.* et SCHVLTINGIO *d. l. p. 643.* recte appelletur, maxime cum non cretioni solum, sed et bonorum possessioni fuerit præfixum: constat tamen, sæpius ab ipso testatore in testamento * certum tempus cretioni perficiendę heredi pro lubitu fuisse statutum. Nec ita frustra. factum esse arbitror.

eo

eo quod institutio sub cretione facta instar conditionalis institutionis habebatur. GOTHOFREDVS in comment. ad Cod. Theod. tit. de cretione. p. 330. Nec sane aliud CICERO, Epistol. ad Attic. 44. l. XIII. mentionem iniiciens cretionis sexaginta diebus faciendæ, indicare voluit, quam testari hoc ipso de more iam tum frequenti, vi cuius licebat testatori dies cretionis, quot volebat, præscribere in testamento heredi, intra quos hic cerneret, hoc est, decerneret ac constitueret, an heres esse vellet nec ne. IO. VOETIVS commentar. ad D. tit. de iure delib. §. 1. p. 346. et SCHVLTING d. l. p. 643. Minus vero nobis obstat, filere non solum prorsus leges de hoc libero testatorum olim arbitrio in termino cretioni præfigendo, sed et, quod maximum est, toties in illis repeti spatium illud centum dierum, nec alius, quoties formulam cretionis allegat VLPIANVS, (*fragm. XXII, 27. 33. et 34.*) ab hoc fieri mentionem. Ut itaque inde certo colligi queat, nullum aliud tempus, quam illud centum dierum, Romanis ad cernendum fuisse concessum. Ast salua res est, et pedibus visa est via. Nam, cum prædictum centum dierum spatium in cernendis hereditatibus esset frequentissimum vñtatissimumque; hinc et illius tantum, tanquam præcipui, mentionem fieri voluerunt leges, cum non infrequens harum autoribus sit, a potiori et quod plerumque contingit facere denominationem. Nec sane etiam absolum foret dicere, voluisse quidem leges, dato hoc termino centum dierum, impedire, ne vltra illum cretiones protraherentur, non æque prohibere, quo minus quis intra centum dies cerneret hereditatem. Simile quid huic deprehendere licet in l. 2. §. vlt. D. de suis et legit. hered. vbi centum dies instar numeri certi pro incerto ab VLPIANO

C

PIANO

Tempus, quo demum fiebat cretio, ad mortem testatoris retrotrahatur.

PIANO allegantur. Ceterum, ne vlllo commodo ac incremento, hereditati a morte demum testatoris accedente, ob moram in cernendo adhibitam carere necesse haberet eiusmodi heres, sub cretione institutus, expresse *l. 28. §. 4. D. de stipulat. serv.* constitutum legitur, vt tempus, quo demum adiit heres, ad obitum testatoris retrotrahatur, et ita de ipso fingatur, ac si statim mortuo testatore hereditatem adiisset. vid. FR. DVARENVM ad *D. tit. de A. vel O. H. c. 6. p. 455.*

(*) Incertum tempus, v. g. *cernito cum volueris*, adiectum institutioni sub cretione factæ, illam vitiabat, dissentiente in hoc licet *CIVICIO obseruat. l. IX. c. 29. p. 201.* cui eiusmodi cretio libera dicitur, sed ex ipsis legibus probare eam haud ipsi placet.

§. XIII.

Formula, sub qua ipsa cretio celebrabatur.

Distinguenda venit a memorata iam (§. X.) formula institutionis, factæ cum cretione, illa, sub qua olim ipsa cretio fieri solebat, et ab *VLPIANO fragm. XXII, 28. p. 643. seq.* talis fuisse memoratur. *CVM ME MÆVIUS HEREDEM INSTITVERIT, EAM HEREDITATEM A DEO CERNOQVE.* Sunt hæc verba illa solennia, quæ dicere heres institutus debebat, (hinc, *cretionem dicere, l. 5. C. Theod. de bonis matern.*) et de quorum fide vel ideo nemini iure dubitare licebit, cum quam optime hæc respondeant dictæ formulæ institutionis. Optandum potius foret, vt parem *VLPIANVS* diligentiam in notandis ceteris cretionis solennitatibus adhibuisset, quarum pleræque tamen vel plane a nobis iam ignorantur, vel ab aliis notatæ dubia saltim adhuc nituntur auctoritate. Interim tamen, silente de hoc licet plane *VLPIANO*, mihi pro certo habetur, certos in cretionibus olim adhibitos fuisse ritus, hisque iure adnumerari posse præter

Ritus, a cernentibus hereditates obseruandi, erant varii.

ter testium præsentiam, in cretione, CICERONE *epist. ad Attic. 44. lib. XIII.* teste, omnino necessariam, tum digitorum percussione, qua dominium acquirebatur, tum etiam saltationem, commune lætitiæ signum. De quo forsan dubitanti opponemus testimonium hac in re satis idoneum atque graue CICERONIS *offic. III, 19. p. 509. vbi: Itaque si vir bonus habeat hanc vim, ut, si digitis concrepuerit, possit in locupletium testamenta nomen eius irrepere, hac vi non utatur, ne si exploratum quidem habèat, id omnino neminem unquam suspicaturum. At si dares hanc vim M. Crasso, ut digitorum percussione heres posset scriptus esse, in foro, mihi crede, saltaret.* Cui adhuc iungendum illud AMBROSII *officior. III, 2. Non ego, inquit, in hereditatibus adeundis digitorum percussiones et nudi successoris saltationes notabo, nam hæc etiam vulgo notabilia.* Haud me quidem fugit, in diuersa hic abire doctissimum ICtum, SCHVLTINGIUM, in *iurisprudentia ante-Iustin. p. 643. seq.* asserentem, minime voluisse CICERONEM *d. l. ritus*, in cernendis hereditatibus inter Romanos olim solennes, tradere, sed perstringere tantum malas artes, quibus Crassus ceterique tum temporis auarissimi homines vsi fuissent, quo ab aliis heredes scriberentur. Eiusmodi malis artibus vero et *percussione digitorum atque saltationem* a celeberrimo viro video adnumerari. At, idem de utroque hoc ritu sensisse CICERONEM, vix crederem, saltim ex ipsius verbis, quæ allegauit, tale quid haud colligere licet. Hinc potius mihi CICERO, saluo tamen aliorum rectius sentientium iudicio, videtur notasse tantum effrenatam quorundam ipsius ætate, in hereditatibus locupletium sibi acquirendis cupiditatem, non æque reprobasse illa cretionis symbola, saltationem in-

Schultingio,
in hoc dissen-
tienti, respon-
detur.

telligo digitorumque percussione, et quibus, cum nihil mali in se contineant, ut etiam viro bono non indignum eo tempore habebatur. Imo de frequenti horum rituum apud Romanos in adeundis hereditatibus vsu vel inde constare poterit, dum videmus eosdem ab AMBROSIO *d. l. iis*, quæ vulgo sunt notabilia, accenseri. Nec forte adhuc dubitandum erit cum DN. SCHULTINGIO, num AMBROSIVS asserendo hæc ipse tale quid collegerit potius fieri, quam suo tempore viderit, cum posterius omnino sit præsumendum. Sed tempore admonitus filium iam abrumpo, referuans ea quæ dicenda adhuc forent opportuniore occasione. confer IAC. CUVIACIVM *obseruat. iur. rom. lib. VII. c. 18. p. 150. seq.* ANT. DADINVM ALTESERRAM *de fictionibus iuris*, III, 2, et EDMUND. MERILLIVM *in obseruat. IV, 34.*

§. XIV.

Num aditio
solennis per
alium fieri po-
tuerit?

Quæ in superioribus de cretione eiusque solennitatibus fuerunt allata eo potissimum pertinent, ut, cognitis his perspectisque, faciliore demum negotio ad quæstionem, et quæ utramque in præsentem differtationem facit paginam: *An nempe aditio ista solennis per alium fieri potuerit?* responderi queat. In qua eruenda hac via mihi incedendum esse videtur, ut, enumeratis primum singulis et notatu dignissimis casibus, in quibus aditio per alium omnino excluderetur olim, rationes dein, ex antiquissimo Romanorum iure depromptas, illis adiungam.

Et quidem per
procuratorem?

§. XV.

Num per procuratorem adire hereditatem liceret olim? id primo loco erit inuestigandum. Affirmandum hoc esse vel ea ex ratione videtur, quod, cum possessionem per procuratorem occupandi potestatem
Dio-

Diocletianus et Maximianus, Cæsares, l. 8. C. de acquir. et retin. possess. ob communem utilitatem æque ac necessitatem, cui multum tribui solet, omnibus concesserint, (nam antea per liberam personam, qualis et procurator erat, possessionem civiliter acquirendi nemini permittebatur, uti refert PAULVS *sentent. V, II, 2, et §. 5. l. per quas personas cuique acquir.* adde SCHVLTINGEN in *not. ad PAULVM d. l. p. 434.*) non possit non idem quoad hereditatis aditionem, in qua possessio rerum hereditariarum acquiritur, obtinere. Verum, licet etiam aditionem modis acquirendi possessionem recte accenseas: creatio tamen, quæ dein accessit ad illam, peculiariter prorsus aditioni addidit formam, ut vi huius demum omnis tertius, ideoque et procurator, ab aditione siue creatione in posterum omnino videretur excludendus. De quo etiam ne quis forte adhuc dubitare possit, liceat mihi iam nominare l. 90. pr. D. de acquir. heredit. in qua dilerte dicitur, per procuratorem hereditatem adiri non posse. Hinc et Cæsaris procurator, ut nomine eius adire hereditates posset, speciali ad id privilegio munendus erat, l. 1. §. ult. D. de offic. procur. casar. firmo satis argumento, quoad ceteros procuratores non idem obtinuisse, quom alias tali privilegio ille non opus habuisset. Imo, si vulgo licuisset hereditatem per alium adire, cur senatores legationes liberas in longinquas regiones ad eundarum hereditatum causa impetrassent, probe observante id HOTTOMANNO *quæst. illustr. qu. 34. p. 233. seq.* Nam si potuissent aliter adire hereditates, nulla causa fuisset concedendi has legationes ad hereditatem adeundam. conf. (†) FR. DVARENVM in *comment. ad D. tit. de A. vel. O. H. c. 4. p. 450.* et in *disputat. annuversar. II, 27. p. 1070.* IAC. CVIACIVM *observ. iur. I, 34. p. 17.* IOSEPH.

Negatur hoc.

AVERANIVM interpretat. iuris I, 12, 11, et 12. p. 150. et 151. omnes eandem nobiscum sententiam tuentes.

(†) Afferit quidem DVARENVS *cc. 11.* posse per procuratorem adiri hereditatem: verum intelligendum hoc esse de aditione hereditatis per alium quæ fit pro herede gerendo, non de ea quæ cernendo olim perficiebatur, ea quæ sequuntur ibidem probant, simulque nos docent, frustra ob id DVARENVM notari a GRAVINA *orig. iur. civ. 11, 87. p. 460.*

§. XVI.

A cretione excluduntur etiam iure civili tum ipsi infantes,

tum et horum nomine tutores,

Miseram omnino iure civili romano fuisse conditionem infantum sub cretione institutorum constat. Nam quo minus ipsi infantes adirent hereditatem, hæc potissimum suberat causa, quod naturali facultate verba cretionis pronunciandi destituebantur. Nec tutori, tanquam tertio, pupilli infantis nomine aditionem celebrare integrum erat legibus romanis, quippe quibus et ipsi parentes, ne pro infantibus liberis vtiliter adirent, ex eodem fundamento excludebantur. *l. 4. et 5. C. de iur. delib. vide IAC. GOTHOFREDVM in comment. ad C. Theod. tit. de cretione p. 330. et FR. RAGVELLVM in comment. ad decisiones Iustinian. ad l. ult. §. 3. C. de curat. furios. p. 382.* Quod autem cum durum nimis esse videretur Prætoribus; statutum ab his fuit *l. 7. §. 1. D. de B. P. vt liceret in posterum parentibus liberorum, et tutoribus pupillorum nomine petere bonorum possessionem, si forte contingeret, vtrosque in infantia adhuc constitutos institui sub cretione. adde l. 11. D. de autor. et consensu tutor. et l. 3. C. qui admitt. ad B. P. confer hanc in rem etiam IAC. CUIACIUM observ. iuris rom. I, 34. p. 17, et PETR. FABRYM semestr. 11. 22, p. 328.* Sed cum vtrum-

utrumque hoc iure demum prætorio fuerit introductum; salua adhuc manet thesis, qua asserere volui, infantem nullo modo iure civili romano stricto vel ipsum, vel per tutorem potuisse sibi acquirere hereditatem sub cretione delatam. *l. s. C. de iure delib.* adde IOSEPH. AVERANIVM *d. l. l.* 12, 29, sequ. p. 157. et GRAVINAM *orig. iur. civ. II*, 87. p. 460.

§. XVII.

Melior fortuna, quam infantibus, hac in re apud Romanos data fuerat illis, qui adhuc quidem impuberes, infantia tamen maiores habebantur. Licet enim horum nomine hereditatem, eo quo diximus modo delatam, tutoribus adire æque interdictum fuisset *l. c. s. C. de iure delib.* pupilli tamen hoc casu prohiberi haud poterant, ne ipsi, interponentes tutorum auctoritatem, adirent. Quæ sane eo magis necessaria erat, quo magis constat pupillos in rebus, quæ iuris et facti sunt, nihil rite peragere, et hinc multo minus aliis se perfecte obligare valuisse. *l. ult. D. de iuris et facti ignor.* Ut itaque hic obueniens defectus sicut in omnibus eius generis negotiis, ita et potissimum in hereditatis aditione, quippe maximi certe momenti causa, auctoritate tutoris merito videretur supplendus, id ipsum Iustiniano fieri adhuc iubente *pr. et §. 1. I. de autor. tutor. conf. IAC. CVIACIVM obseru. I*, 34. p. 17. et in *comment. ad African. tractat. IV*. p. 427. FR. RAGVELLVM *d. l. p. 381.* MARIAM LYCLAMA A NYHOLD *membran. tom. II. l. VII. eclog. 35. p. 383.* sequ. SCHVLTING in *not. ad VLPIANI fragm. XI*, 22. p. 602. n. 65. 67. et IO. VOETIVM in *comment. ad D. tit. de A. vel O. H. §. 9. p. 366.*

§. XVIII.

Notatum de feminis romanis inuenimus ab A. GELLIO *Idem obtinebat in femi-* per-

Non æque cer-
nere prohibe-
bantur ii, qui
infantia ma-
iores erant,

modo id fieret
tutorum auto-
ritate.

Idem obtine-
bat in femi-

nis, in perpetua tutela apud Romanos existentibus.

Tutela, in qua erant romanae feminae, a pupillari differt.

Patri pro filio familiae cernere vel adire non licebat.

perpetua fuisse tutela, ita ut non nisi per *conventionem in matrum* ab hac potuerint liberari, finito autem matrimonio necesse omnino habuerint recidere in eandem. Rationem, quod nunquam ciuilliter apud Romanos feminae pubescerent, sed perpetua in tutorum potestate relinquerentur, in infirmitate consilii, qua hae laborare Romanis existimabantur, ponit idem CICERO *in orat. pro Murena cap. 27. p. 479*. Minus tamen ob id existimandum est, licuisse feminarum tutoribus ipsarum loco adire hereditatem sub solenni cretione formula relictam; quin potius illis idem quod aliis tutoribus obstitaret, hoc beneficio tantum concessio feminis, ut celebrare aditionem volentes hae id agerent tutorum autoritate, nec in reliquis quae suscipienda forent negotiis, etiam priuatis, ipsis negligenda, testante id CATIONE, apud LIVIVM XXXIV, 2. et 3. p. 429. (confer eundem XXXIX, 19. p. 523.) et VLPIANO *in fragm. XI, 22. p. 602*. Ex eo tamen quod autoritatem suam tantum interposuerint tutores feminarum puberum, minus vero ipsa harum negotia, uti pupillorum, gesserint, vide VLPIANVM *fragm. II, 25. p. 603*. satis cognoscere licet, fuisse quidem mulieres romanas sub tutela quadam, in multis tamen a pupillari tutela diuersa, et maiorem cum curatela quam illa conuenientiam ostendente. Mihi iam probasse sufficiat, non potuisse feminarum tutores hereditates ipsarum nomine adire, sed in adeundo tantum auctoritate sua illis adesse hos fuisse legibus obstrictos.

§. XIX.

Ne pater pro filio adiret, sed hic ipse potius, expers licet consilii, delatam sibi sub cretione hereditatem extraneam (de legitima vide supra §. 2.) cerneret, interueniente tamen autoritate et iussu patris, leges voluerunt romanae. l. 6. D. de A. vel O. H. adde PAVLVM *sentent. III, 4, 11.*

IV. II. p. 349. ibique SCHVLTING. Qui iustus ex parte patris eo minus omittendus videbatur, cum hic filio *instar Magistratus et natura dominus* esset, vti eleganter exprimit CAROL. ANNIB. FABROTTVS *Exerc. X. p. 120.* Cui adhuc iungendus FR. DVARENVS *in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 4. p. 444.* it. IAC. GOTHOFREDVS *in commentar. ad C. Theod. tit. de maternis bonis. l. 5. p. 657.* Accedebat, quod romano iure pater cum filio pro eadem persona haberetur, ipsaque hereditas per filium ad patrem certo esset peruentura, vt itaque et ex hac duplici causa autoritas paterna negotio huic necessario interponenda esse merito existimaretur. Optime hæc possunt illustrari ex *l. 5. C. Theod. de bonis matern.* vbi de filio, qui ab auo materno heres fuit institutus. Verba legis citata, et quæ huc pertinent, hæc sunt: *Si vero filius familias ab auo suo materno heres ostenditur institutus, patre cernere iubente, filioque cernente, persona filii media hereditas peruenit ad patrem.* Scilicet, vt patri hoc casu bona materni generis per filium acquirerentur, et bonis eius commiscerentur, haud factis erat ei delatam esse hereditatem, nisi et pater, cum id sciret, filio iussisset, vt eam cerneret, hicque iustum paternum fuisset executus. Finge itaque, iussisse patrem vt filius cerneret hereditatem aui materni, et antequam id faceret patrem fuisse mortuum, vel filium ab eo emancipatum, vel denique propriæ potestatis hunc effectum antequam diceret cretionem? Sane dicendum erit hoc casu bona illa ad filium pertinere, ita vt proprio arbitrio ea sibi acquirere iam non amplius prohiberi queat, cum non antea in corpus et censum patrimonii versa habenda sint per *cit. l. 5.* quam actus ille legitimus fuerit perfectus. Hinc et necesse esse videbatur vt pater

Filio tamen
cernenti ut
iustus patris
accederet, ne-
cesse erat.

D tris

tris, cui revera delata hereditas, iustus, et filii, quo mediante ad patrem ista transit, executio hic coniungeretur, solo quippe patris imperio ad bonorum horum acquisitionem haud sufficiente. Vide GOTHOFREDVM in not. ad Cod. Theod. tit. de bonis matern. p. 659. et AVERANIVM d. l. l. 12, 55. & 56. p. 167. Imo potuisse filium familias in casu, quo in aditionem consentire nolebat patrens, adire, et hoc ipso sibi hereditatem acquirere, probat H. DONELLVS comment. de I. C. VII, 6. p. 296. 297.

§. XX.

Seruus heres institutus ipse, iubente sâmen domino, cernere debebat.

Idem vero, quod in filiofamilias obseruatum esse modo audiimus, vt et in seruo simili in casu obtineret, legibus romanis fuit constitutum. Vide PAVLVM sentent. III, 4. 11. ibique SCHVLTINGIVM p. 349. seqq. it. l. 6. D. de A. vel O. H. ad eamque ERVNNEMANNVM p. 215. Hinc licet serui institutio tantum ex domini persona, quæ sola inspicienda erat, valeret, hereditas etiam seruo delata eidem statim acquireretur apud Romanos, l. 31. D. de hered. instit. et l. 82. §. ult. D. de legatis 2. adeo vt ne momento quidem temporis in seruo confisteret, l. 79. D. de A. vel O. H. minus tamen ob id dominus hereditatem seruo relictam adeundi gaudebat potestate, sed ipse seruus, qui ob id etiam semper heres manebat ac pro tali habebatur, iubente domino, cui ignoranti et inuito per seruum alias acquirebatur, hoc perficere necesse habebat. SCHVLTING in not. ad CAII Instit. I, 3. 1. p. 30. et II, 1, 2. p. 88. seq. it. ad Collat. Mosaic. et Roman. LL. V, 11. p. 752. seq. tum et ad VLPIANI fragm. XIX, 18. p. 626. et XXII, 1. seq. p. 633. 637. et CVIACIVS comment. ad African. tractat. VI. p. 481. Inde factum videtur vt seruum vel tergiuersanrem, vel prorsus renuentem adire ad id cogendum esse iusserit l. 1. §. 3. D. si quis omiff. caus.

caus. testam. cum nec quicquam alias, et sine facto ferui
adeuntis profuturum sit domini iussu ad acquirendam
huic hereditatem l. 62. §. 1. D. de A. vel O. H. adde FR.
HOTTOMANNVM quest. illustr. qu. 42. p. 317. et 319. DVA-
RENUM d. l. p. 443. DONELLVM comment. de iur. civ.
VII, 6. p. 296. PETR. FABRVM semestr. II, 22. p. 326.
ANT. FABRVM iurispr. papinian. scientia ad tit. I. de leg.
Fuf. Canin. toll. p. 284. HYBERVM pralect. J. C. P. I. tit.
XIV. §. 1. et tit. XIX. §. 1. et AVERANIM interpret. iur.
nom. I, 12. 33. seqq. p. 157. seqq. et n. 56. p. 167.

§. XXI.

Nec diuerso sed eodem prorsus iure cum modo enarratis personis vti curatorem voluerunt Romani, quippe nullo modo permittentes, vt per illum minori hereditas acquireretur. Equidem scio, minori habenti curatorem huius auctoritate cernere hereditatem iure romano incubuisse: Ast, ne aliter hoc fieret, indoles ac natura curatelaë romanæ flagitabat, in eo potissimum consistens, vt curatores iis quibus dati fuerant quouis in negotio, ex quo damnum ipsis metuendum, perficiendo auctoritate sua auxilioque adessent, ne forte ob infirmum ac imbecille consilium ab aliis non satis cauti deciperentur. l. 1. D. de minor. Inde nec hodie, sublata licet iam cretionis solennitate, vel minori, vel prodigo absque curatore hereditatem valide adire licebit, sed, vt ad id prius huius consensum expectet, necesse erit utriusque. Nam cum certum sit heredem simpliciter aduocando hereditatem creditoribus hereditariis obligari; inde simul patet, haud esse permittendum minoribus atque prodigis vt prohibitu et proprio arbitrio adeant hereditates, ne forte ea qua fieri par erat diligentia in vires hereditarias haud inquirentes maximum hoc ipso incur-

Minoribus et prodigis in cernenda hereditate necessaria erat curatorum auctoritas. Etcur?

incurrant detrimentum. A quo autem licet satis tutus existimandus sit minor ob beneficium restitutionis integrum, ipsi legibus concessum: magis tamen minori proficuum merito habetur, ut rem suam ab initio factam restamque seruet, quam post vulneratam causam demum remedium quærat. HVBERSVS *in prælect.*, ad tit. *de A. l. O. H.* §. 1. et AVERANIVS *d. l. I, 12, 29, 30, et 31. p. 157.*

§. XXII.

Quid in furioso, sub cretione infirmitate, olim obtinebat?

Paucis adhuc explicandum venit, quid tum demum obtinere debuerit iure civili stricto, si forte contigerit furiosum sub cretione ab extraneo fuisse institutum? Nam quo minus ipse furiosus adire posset furor obstabat, quippe quo inhabilis iste ad quævis negotia vtiliter peragenda reddebatur. Nec curatori furiosi, huius nomine aditionem celebrare, fas erat, cum nemo terrius, qualis et curator habebatur, ad eam foret admittendus. Equidem veterum ICtorum haud pauci hoc casu bonorum possessionem a furioso, vel eius curatore petendam esse existimabant: quibus tamen aperte in hoc contradicebant alii, afferentes standum esse iure veteri, secundum quod nulla potius pronuncianda esset eiusmodi institutio furiosi sub cretione facta. Quem iuris auctorum dissentium hac in re ut tolleret, simulque antiquissimi iuris rigorem mitigaret IVSTINIANVS, Cæsar; hinc motus idem constituisse legitur *l. ult. §. 3. C. de curat. furios.* ut in posterum curator furiosi, cum huic vtilem esse cognouerit successionem ab extraneo delatam, eam bonorum possessionem, quæ antea ex decreto dabatur, agnosceret, et ad similitudinem bonorum possessionis haberet. Vnde curator furiosi hereditatem ad interim administrare quidem cepit, ita tamen ut liberum adhuc esset furiosi

furioso iam resipiscenti deliberare secum, an e re sua sit adire eam vel repudiare. Quo vero in ipso furore decedente hereditas pro non adquisita habebatur, nec ad furiosi heredes, sed ad substitutos eius, vel ad testatoris heredes ab intestato erat transferenda. GOTHOFREDVS in notis ad h. l. FR. RAGVELLVS d. l. p. 381. et omnino HVBERSVS ad tit. de A. vel O. H. §. 4. Quae occasione et hoc disquiri adhuc forte posset; num eiusdem legis beneficio IUSTINIANVS mutos et furdos simul, item mutos tantum, qui iure civili stricto heredes cum cretione institui haud poterant, simili in casu participes esse voluerit? Mihi vel hac ex ratione illud affirmare placet, cum alias hi æque ac furiosi delatæ successionis commodo carere necesse habuissent, quippe natura inhabiles ad verba cretioneis pronuncianda, sine quibus tamen hereditatem adire nemini iure civili stricto permittebatur. vide PAVLVM *sentent.* III, 4, 11. ibique SCHVLTING p. 350. et III, THOMASIVM in *dissert. de sensu legis de tem- vir. vestam.* §. 51. seq. Non idem de prodigis dicendum erit, licet inter hos et furiosos alias in plerisque iuris partibus nullam differentiam ius romanum admittat. Præterquam enim quod in illis eiusmodi vitium naturale, quo forte cernere prohiberentur, non occurrat, et expressa hanc in rem habetur l. 5. D. de A. vel O. H. in cuius §. 1. prodigus ipse adire, curatoris tamen auctoritate ad id accedente, iubetur. confer VOETIVM ad D. tit. de A. vel O. H. §. 9. p. 366.

It. quoad mu-
ros et furdos
simili in casu?

Prodigi olim
cernere non
prohibeban-
tur.

§. XXIII.

Sunt hi præcipui quos modo proposuimus ca-
sus, hunc in finem a nobis allati, vt inde probatum ire-
mus, haud potuisse olim hereditatis aditionem per alium
celebrari. HOTTOMANNVS *responsion. amicabil.* II, 34.

Hereditatis a-
ditione cur per
alium celebra-
ri olim non
potuerit?

D 3

Quo

Ratio I.

Quo facto demum necesse erit ut in ipsas legum rationes, ex quibus ab aditione tertius exclusus fuerit, inquiramus. Huc referre et primo loco iam nominare placet illud vulgatum, sed in ipsis legibus romanis satis fundatum axioma, nempe facti esse aditionem, HOTTOMANNVS in *quæst. illustr. qu. 41. p. 382.* Nam intelligenda sunt hæc nonnisi de ipso heredis facto, quod eo minus olim abesse poterat ab aditione, quo arctiori nexu hæc cum persona heredis coniuncta erat, ita ut licet hereditas in ipso aditionis momento ab herede ad aliam personam certo esset transitura: *l. 79. D. de A. vel O. H.* factum tamen heredis instituti (qui nunquam talis esse desinebat, cum hereditas ossibus adeptis inhæreret, *argum. l. 3. et 8. D. de vulg. et pupill. substit.*) in adeunda hereditate omnino requireretur. HOTTOMANNVS in *quæst. illustr. qu. 41. p. 317. seqq.* Et ex eadem causa feminæ, pupilli et minores instituti cum cretione ut ipsi adirent legibus romanis compellebantur, tutoribus ac curatoribus eorum ab aditionis negotio omnino exclusis. Nec obstat, quod ipsa hereditas in iure consistat per *l. 1. D. de D. R.* nam quid impedit, quo minus hoc ius facto quodam, et quod aditione fieri solet, acquiri possit?

§. XXIV.

Ratio II.

Aditionem nonnisi ex certa scientia fieri olim potuisse, ex ipsis legibus romanis probe ostendit HUBERVS tum in *prælect. ad I. tit. de heredum qualit. et differ. §. 16.* tum etiam in *prælect. ad D. tit. de A. vel O. H. §. 6.* indeque simul iure suo deduxit ibidem atque probavit necessitatem, quæ incubisset olim heredi hereditatem in propria persona, non per alium adeptum. Nam cum certum sit in totum omnia, quæ animi destinatione agenda

genda sunt, nonnisi vera et certa scientia perfici posse; et adhuc magis necesse videbatur esse, ut heres adire volens certo sciret, vtrum hereditas pure an vero sub conditione, vtrum ab intestato an ex testamento, et hic rursus num cum cretione, an sine hac delata fuisset? *l. 19. et 93. D. d. A. vel O. H.* Vnde et in *vulgari cretione* heredes sub hac formula instituti leguntur: INTRA CENTVM DIES; QVIBVS SCIERIS, POTVERISQVE, CERTITO. Et ex eadem causa PAVLYS *sentent. V, 12, 9. in f. p. 480.* voluntatem heredis instituti in adeundis vel repudiandis hereditatibus necessario explorandam esse ait, idem adhuc affirmante ICto *l. 2. D. de offic. procur. casar. vel rational.* Quomodo autem fieri poterit, ut quis voluntatem suam declaret, si conditionem suam ignorat, ideoque et animum heredis induere nequit. Vt itaque mirum esse nemini debeat dum videt, infantes, furiosos aliasque iis similes personas, quippe et scientia et intelligendi quid facultate plane destitutos, neque ob id animum heredis induere ac præferre valentes, ab omni additione, siue hæc fieret cernendo, siue pro herede gerendo legibus arceri. Inde etiam, quod certitudo in additione, tanquam actu legitimo, omnino requireretur, factum fuisse existimamus, quod prohibiti olim fuerint adire hereditatem liberi eius qui in captiuitate tenebatur. De quo vide pluribus ELB. LEONINVM *in emendat. siue obseruat. H, 6, 7. et seq.* FRANC. DVARENVM *in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 2. p. 437.* HVGON. DONELLVM *VII, 6. in f. et c. 9. p. 302. seqq. it. XIX, 11. in f. FR. GONNANVM in comment. iur. civ. III, 7, 6. p. 214. et IO. VOETIVM in comment. ad D. ad tit. de A. vel O. H. §. 18. p. 370.*

§. XXV.

Nouam iam rationem suppeditare videtur ICtus Ratio III.

l. 8.

l. 8. pr. d. de A. vel O. H. More, inquit, nostra civitatis (h. e. iure civili l. 43. D. de obligat.) neque pupillus, neque pupilla sine tutoris autoritate obligari possunt. Optime hæc illustrari possunt exemplo pupilli, qui sine autoritate tutoris hereditatem adire haud valebat, quoniam se haud poterat obligare. Hinc regula: *Quicumque se obligare non potest, ille nec hereditatem potest adire.* Ex quo tamen minime sequitur, tutori nomine pupilli aditionem peragere necesse ob id fuisse, nam quænam obstiterint ipsi in aditionis negotio pupilli loco suscipiendo peragendoque, ex iis quæ supra hanc in rem fuerunt allata factis intelligere cuique licebit. Interim tamen cum regula modo proposita, quod ipsi fateri necesse habemus, non omnes in superioribus enarratos casus exhauriat, iam de alia et magis stringente ratione nos solitos esse oportebit, nec aliunde quam ex ipsis antiquitatibus romanis petenda.

§. XXVI.

Ratio IV.

Eam fuisse constat actuum legitimorum iure romano conditionem, vt celebraturi illos præsentem omnino esse debuerint. *l. 123. de R. 7.* Iam cum certum sit expeditumque, actibus legitimis aditionem siue cretionem annumeratam fuisse; nec difficile iam erit iudicare de causa ob quam, vt per alium adiretur hereditas, noluerunt leges romanæ, FR. RAGVELLVS in *comment. ad decis. Justin. ad l. ult. §. 3. C. de curat. furios. p. 380.* IAC. CVIACIVS *observ. iur. rom. XV, 16, p. 363. seq.* PET. FABER *semestr. II, 22, p. 347.* et IOSEPH. AVERNIVS *interpret. iuris I, 12, 7. p. 148. seq.* Solus fere est M. LYCKLAMA A NYHOLT, qui *membran. l. III, eclog. XII.* rationem hanc ab actibus legitimis desumptam reiicit, aliamque in eius locum substituit, peritam

tam ex l. 54. D. de acquir. rer. dom. sed vtrumque frustra fieri ab illo quis non videt? Offert se nobis hic amplissimus de actibus legitimis dicendi campus, in quo etiam excurrere paululum vel ideo necesse erit, cum diligens eorum contemplatio ad id nobis profit, vt feliciori demum successu illam quæstionem, in qua quæritur: *verum hereditatis aditio sit actus legitimus, an vero legis actio?* eruere queamus. Nam, totius controuersie decisionem a sufficienti actu legitimorum et legis actionum cognitione dependere, ex sequentibus omnibus erit manifestum, vbi operam inprimis dabimus, vt tam legis actionum quam actuum legitimorum naturam ac proprietatem probe explicemus.

An hereditatis aditio fuerit actus legitimus, an vero legisactio?

§. XXVII.

Duplicis erant generis apud Romanos *legis actiones*, quippe modo in *significatione latiori*, modo *angustiori* ab illisdem acceptæ. Nam sicuti verba *ro lege agere*, si generaliter sumuntur, quam latissime patent: ita et Romani illis comprehendebant non solum omnes actiones, quibus ius nostrum persequimur, (quo sensu *lege agere* idem est ac ex iure legibus constituto agere) sed et ceteros actus, qui in iudiciorum ordine interuenire solent. BARNAB. BRISSONIVS *select. ex iur. civ. antiquit. IV, 2. GVIL. BVDDÆVS annotat. in D. ad l. 4. de adopt. p. 194. et M. LYCKLAMA A NYHOLT d. l. lib. IV. eclog. 13. et 14.* Vt itaque hac ratione omnes actores, rei, lictores, apparitores, ceterique omnes, quorum opera in iudiciis versabatur, *lege agere* dicerentur. Imo non tantum in iudiciis *lege* agebatur, sed et extra iudicium *lege* agi poterat, intellige in negotiis iurisdictionis voluntariæ, vt in manumissione vindicta, aliisque quæ a iudiciis multum differebant, probe hoc obseruan-

E

te

alix in sensu
angustiori.

te SCHVLTINGIO *in notis ad CAII institut. II, 1, p. 85. sq.*
it. ad VLPIANI *fragm. II, 24. et 27. p. 602, 603.* Sed fu-
isse adhuc Romanis aliam legis actionum speciem, et a
priori iamque allata diuersam, non obscure CAIUS et
VLPIANVS *dd. II.* innuunt, et multo melius adhuc ex-
primit *l. 2. §. 6. D. de O. I.* vbi TRIBONIANVS legitimas
actiones, id est *legis actiones*, describit, quod fuerint
actiones ex legibus et quidem XII. tabularum compositae, qui-
bus inter se homines disceptarunt, et quas actiones, ne po-
pulus prout vellet constitueret, certas solennesque esse vo-
luerint *§ Cii.* His verbis adhuc iungenda erit sententia
IAC. RÆVARDI *in commentar. ad tit. D. de R. I. ad l. 123.*
p. 371. et CAR. SIGONII *de iure antiquo ciuium rom.*
etc. I, 7. p. 361. quibus lege agere nihil aliud est quam ex
lege et secundum leges agere, legibus interrogare, atque ex
iure agere, ac id quod per leges constitutum in iure per-
sequi. Vnde stricte sumptas legis actiones recte iam
definimus, quod fuerint solennitates, consistentes ex cer-
tis ritibus verborumque formulis ex lege descendentibus.
vide de his IAC. GOTHOFREDVM *in comment. ad C.*
Tb. tom. I. p. 94. et tom. II. p. 600. et 612. GRAVI-
NAM *d. l. I, 33. p. 51. it. II, 80, p. 441. seqq.* et SI-
GONIVM *d. l. I, 9, 11, 13. et seqq.*

§. XXVIII.

Actuum legi-
timorum apud
Romanos in-
doles et natu-
ra.

Transire placet ad *actus*, quos Romani *legitimos*
nominabant. Proprium ipsis erat, vt 1) fierent solen-
niter, 2) nec diem nec conditionem sua natura admit-
terent 3) vno actu nec 4) iterato fierent. Denique, (5)
et quod in primis meditationibus nostris lucem accendit,
vt requirerent praesentiam personarum. BARN. BRIS-
SONIVS *antiquit. d. l. III, 20, p. 76.* IAC. RÆVARDVS *de*
autorit. prudent. II, p. 952. seqq. ELBERTVS LEONI-
NVS

NVS in emendation. etc. II, 17, 1. 3. et 6. seq. et GRAVINA d. l. II, 80. p. 442. seqq. Quæ omnia et in legis actionibus speciatim acceptis obseruata fuisse cum certum omnino sit, sane dicendum erit, frustra actus legitimos ab illis distingui, quippe nomine tantum a se inuicem diuerfos. Hinc et actus legitimi non nisi apud illos magistratus explicari poterant, quibus legis actio data erat. l. i. D. de offic. iuridic. Alexandr. l. 4. D. de adopt. l. 3. D. de offic. Procon. Vt itaque et definitio illa, quam de legis actionibus in fine §. preced. ex GRAVINA dedimus, ad actus legitimos omnino pertineat, iamque a nobis ad eosdem iure possit applicari. Eiusdem sententiæ sunt REWARDVS c. l. et ad l. 77. d. R. f. p. 295. it. in comment. ad LL. XII tab. c. 16. p. 80. et IOSEPH. AVERANIUS d. l. I, 12, 7. et 8. p. 148. seqq. Verum de legis actionibus latissime sumtis, quarum indolem sub initium statim §. 25. ex ipsis iuris romani fontibus exposuimus, quid dicendum erit? Mihi sane, vt vera fatear, hæc a legitimis actibus non aliter atque *genus* et *species* differre videntur. Nam omnis peragens actum legitimum, ex lege quidem agebat, non viceuersa is semper actum legitimum celebrasse dici poterat, qui ex lege agebat. Neque etiam ab iis dissentio, qui forte volunt, istas legis actiones improprie ita dictas, et in quibus verus et genuinus legis actionum significatus nimium extenditur, huc plane non pertinere. Hinc et iisdem diutius nunc inhærare sponte supersedeo, cum mihi ostendisse sufficiat, haud quicquam a legitimis actibus differre legis actiones, in vero et proprio significato acceptas. vide IAC. REWARDVM c. l. et GRAVINAM c. l. I, 33. p. 51. et II, 80. p. 443. seqq. Dissentit in hoc celeberrimus ille ICtus, FR. HOTTOMANNO, tum in *responsis amicabil.* I, 30. p. 189. tum in

Legis actiones speciatim acceptæ non differunt ab actibus legitimis.

Legis actiones latissime sumtæ an sint diuersæ ab actibus legitimis?

Hottomanno, actus legitimi

mos a legis
actionibus di-
stinguenti, re-
spondetur.

quæst. illustr. qu. 34. p. 226. seqq. itemque doctissimus GVLIELMVS BVDDÆVS in *annotat. ad D. l. 4. de adopt. p. 194.* in diuersa hic abit, actus legitimos a legis actionibus vterque distinguentes. Inprimis vero HOTTOMANNVS *dd. ll.* multas differentias inter legis actiones et actus legitimos in medium proferre laborat, nec his, sed illis potius hereditatis aditionem accensendam esse putat, cui tamen se in hoc opposuit, nec frustra, GRAVINA *d. l. vbi simul ea,* quæ in contrarium HOTTOMANNVS affert, ex ipsis iuris ciuilibus fontibus emendantur atque corriguntur. Mea sane sententia minus recte de legis actionibus sensisse videtur HOTTOMANNVS, quippe in formulis tantum herens, et ab his solis definiens illas, quod fuerint *formula rerum, tum a magistratu, tum a priuatis instituendarum.* Hinc et idem, sed aequè falso, *c. l. sibi persuasum* habet, genus constituere actus legitimos, sub quibus legis actiones, vt species, comprehenderentur. Ex quibus omnibus, inprimis si hæc cum iis, quæ *supra §. 27. de legis actionum romanarum natura* differuimus, conferantur, satis patebit cuique, neque verum, neque sufficientem de legis actionibus conceptum, quod pace tanti viri adserere liceat, habuisse HOTTOMANNVM.

§. XXIX.

Hereditatis ad-
ditio est tam a-
ctus legitimus,
quam legis
actio.

Cum itaque ex antea deductis certum sit exploratumque, actus legitimos cum legis actionibus proprie sic dictis fuisse eosdem; facile nunc demum erit respondere ad quæstionem, *supra §. 26. propositam,* et in qua quærebatur: *Vtrum hereditatis aditio sit actus legitimus, an vero legis actio?* Mihi profecto nihil obstat quo minus vtrumque de illa iam affirmare, et hinc hereditatis aditionem tam actibus legitimis, quam legis actionibus annumerare queam. Hæc si forte dubia videntur cuiquam, is repetat velim ea quæ in
nitio

nitio disertationis de natura cretionis, aditionis negotio olim adscriptæ, prolixè satis differuimus. Quodsi fecerit, ibique dicta de cretione ad actus legitimos, de quorum requisitis §. 28. præcedente fuit actum, diligenter examinarit, non habebit forte de quo amplius dubitare possit. Id quod vero maximum est, nec tunc porro ignorabit idem causam, ob quam nemini fuit datum antea per alium celebrandi aditionem, maxime cum intelligat, actibus (*) legitimis hanc fuisse annumeratam, quorum hæc erat conditio, ut per alium fieri nullo modo possent. Hoc vero ut in præsentem irem demonstratum, ad id ex promisso tenebar. PETR. FABER *se-mestr. II, 22, p. 347. et 364. IAC. CUIACIUS observ. I. C. XV, 16, p. 363. seq. et AVERANIUS d. l. I, 12, 7, p. 148.*

(*) Vnde lege agere olim dicebantur heredes, qui cernendo adibant hereditatem.

§. XXX.

Quæ in superioribus de cretione siue aditione, eius-
que quoad tertium prohibitionem apud Romanos tum
ex ipsis legum fontibus, tum et scriptorum antiquorum
testimoniis fuerunt allata, non nisi ad ius antiquum per-
tinent, quod tamen ignorare nefas merito habetur. Est
hoc idem ius scrupulosa illa solennitas et commentum, ut
verbis I Cti l. I. et 8. in f. C. Theod. de bonis matern. utar,
quod successu temporis Imperatores certis in casibus primo,
dein vero in totum abrogatum esse voluerunt. In-
itium fecit CONSTANTINUS M. qui, duritiam iuris ve-
teris emolliturus, maternas hereditates filio familias de-
latas a cretione l. i. C. Theod. de matern. bonis, excep-
pit. Cesset itaque, ait, in maternis dum taxat suc-
cessionibus commentum cretionis; et res quæ ex matris
successione fuerint ad filios deuoluta ita sint in parentum po-
testa-

De cretione
abroganda so-
liciti existunt
Cæsares. illa

Initium fecit
Constantinus
Magnus,

testate atque dominio, ut fruendi pontificium (ius, potestatem, facultatem) habeant, alienandi eis licentia derogetur. Nam maternum patrimonium, quod filiis in potestate constitutis obuenerit, cum patre mortuo sui iuris fuerint, præcipuum habere eos, et sine cuiusquam consortio placuit. adde *l. 2. cod.* vbi GOTHOFREDVS verba, interposita cretione, recte interpretatur *seposita, semota cretione.*

§. XXXI.

Successio filiorum in hereditatibus maternis alia erat ex iure antiquo,

aliam alia est ex iure recentiori.

A cretione solennitate filios, hereditates maternas adire volentes, primum liberasse CONSTANTINVM, probat *l. c. 1. C. Th. de B. M.* Ad quam legem eo melius intelligendam paucis hic notare placet, iure veteri, hoc est ante Imperatorem CONSTANTINVM M, materna maternique generis bona, filiis in potestate positis delata, pleno iure statim patri fuisse acquisita, ita ut vi huius pleni domini nec alienare illa idem potuerit prohiberi. Vnde et cretione hac in re olim opus esse videbatur, siquidem in his bonis extraneus erat pater, et, filii persona subducta, patris tantum, cui successionis emolumentum quærebat, persona veniebat inspicienda. Verum christianorum Imperatorum, CONSTANTINI M. imprimis constitutionibus ius istud accisum fuit atque immutatum. Ademit enim CONSTANTINVS M. in maternis bonis, ad filios in potestate positos deuolutis, patribus proprietatis ius, atque adeo cretione necessitatem in his simul remisit. *l. 1, 2. et 3. b. t.* A quo tempore proprietatis in bonis maternis ad liberos pertinere cepit, ita ut hi ea bona mortuo patre præcipua haberent, et a patre alienata, nulla præscriptione obstante, vindicare possent, relicto solum patribus in iisdem bonis vsufructus iure et dominio possessionis, quamdiu nempe liberos in potestate retinerent, neque iis superducerent nouer-

nouercam. Nam hoc ultimo casu, ut patres usufructum tantum usque ad maiorem filiorum ætatem, non ultra, obtinerent, iussit CONSTANTINVS M. Quodsi vero patres filios post delata his bona materna essent emancipaturi; tunc voluit idem, ut non usufructum, verum trientem bonorum maternorum pleno proprietatis iure, quasi pro præmio libertatis et emancipationis, patres consequerentur. *l. 1. et 2. b. t.* Hæc in bonis duntaxat maternis ita obseruari constituit CONSTANTINVS, in ceteris antiquo iure seruato, sic ut aui materni, vteriusque materni generis bona, filiis in potestate positis delata, ad patrem pleno iure adhuc illo tempore pertinuerint, atque adeo filiis necessaria fuerit in iis amplectendis solennitas cretionis. Testatur de hoc *l. 5. h. t.* vbi CONSTANTINVS ita de eiusmodi bonis disposuisse legitur: *si vero, inquit, filios familias ab auo suo materno heres ostenditur institutus, patre cernere iubente, filioque cernente, persona filii media hereditas peruenit ad patrem.* Verum et hoc postea immutatum iuisse GRATIANVM et VALENTINIANVM, Cæsares, ex *l. 6. eodem* constat, qua nempe statutum est, ut et materni generis successio, (aui nempe et proaui materni, auix, proauixque maternæ) filiis in potestate patris positis delata, usufructus tantum titulo ad patres abhinc pertineret, adempto his prorsus iure obligandi ea vel alienandi. Quod et confirmatum post hæc fuit ab HONORIO, et dein ARCADIO *l. 7. et 8. eod.*

§. XXXII.

Inprimis autem CONSTANTIVS id operam dedit, ut a commento cretionis filios familias omnino liberarer. De quo optime constat ex eiusdem *l. 4. C. Th. de matern. bonis*, in qua filios familias cretionis necessitatem

Constantinum M, in abroganda cretionis quoad filios solennitate, securus est in Constantinus.

Idem dein fe-
cit Arcadius.

in omnibus hereditariis ipsi delatis remittit. *Cretionis*, inquit, *observantiam precipimus remoueri, per quam filii patrie potestati subiecti, res ex materna hereditate, vel ex diuersis successioneibus, ad se deuolutas, antebac his in quorum potestate fuerant acquirebant.* Confirmasse hæc legitur *ARCADIVS l. 8. eod. vbi: Cretionum autem scripturam solemnitate, siue materna filiofamilias, siue alie quaedam, deferatur hereditas, hac lege emendari penitus amputarique decernimus.* Concessum simul fuit hac lege patri, vt, si filio ipsius infanti hereditatem sub *cretione* deferri contingeret, is aut bonorum possessionem implorare, aut qualibet actis testatione successionem amplecti posset. Quo ipso et illa, quæ ex veteri iure fluebat conclusio, quod nempe filiofamilias infans hereditates sub *cretione* delatas ad patrem transmittere non posset, non tam expresse quam per indirectum fuit abrogata. Quippe usu hucusque receptum fuerat inter Romanos, vt, decedente intra septimum annum infante sub *cretione* ab extraneo instituto, nihil ad parentem transmitteret ille, quippe ob ætatem cernendi hereditatem, id est pronuntiandi solennia *cretionis* verba, impeditus. Et hæc quidem in patribus ita obtinuerunt, nam matres delatam filio infanti hereditatem, etsi *creta* hæc ab eo non fuisset, nihilominus filio moriente consequabantur. *l. 1. C. ad SCtum Tertull.* Verum primus fuit *VALENTINIANVS III.* Cæsar, qui eiusdem cum matre iuris et participes esse voluit patres, quippe *l. vii. C. Th. de cretionibus* sanciendo, vt pater etiam infantis filii successionem, siue ille matre eius moriente ad eundem hereditatis, vel potenda bonorum possessionis fuerit executus officium, siue ista neglexerit, (modo tamen hoc casu qualicumque indicio hereditatis nomine ad eundem infantis pro herede se gesserit, *l. 2. C. Th. de legi-*

tim.

tim. heredit.) morienti filio infanti in qualibet ætate sine ambiguitate succedat. Quo ipso demum patris et matris, item ætatis filii distinctio fuit sublata. adde l. 7. S. 1. de B. P. et l. 3. C. qui admitti ad B. P. etc.

§. XXXIII.

Non itaque omnem cretionis solemnitatem, et in omnibus heredibus, quod tamen credere nos Notatur Tribonianus. TRIBONIANVS in l. 17. C. de iure delib. iubet, ARCADIUS lege illa §. C. Tb. de bonis matern. remisit, maxime cum tale quid ex eadem nullo modo evinci arque probari queat. Potius ex vtriusque legis collatione patebit cuique, retulisse tantum TRIBONIANVM in c. l. 17. pauca quædam verba ex constitutione ARCADII, quæ vnice tamen de hereditate a filiofamilias acquirenda agit, et generalem posuisse regulam, quasi ius cretionis omne sua iam ætate ARCADIUS inisset sublatum. Ita et idem TRIBONIANVS in l. 7. C. cod. reliquit tantum illa: *pro herede gereret*, cum tamen in l. 2. C. Hermogen. de succession. inueniatur scriptum: *cerneret vel pro herede gereret*. Forte tamen hæc ideo fecit TRIBONIANVS, quod IUSTINIANI ævo illam scrupulositatem iam exoleuisse sciebat. vide IAC. GOTHOFREDVM in comment. ad c. l. 8. p. 662. et SCHVLTINGIUM in iurispr. Ante-Justin. p. 644. Hinc potius IUSTINIANVS, Cæsar, primus erit nominandus, qui omnem cretionis usum et in totum generali quadam sanctione l. 17. C. de iure delib. prohibuit, inque successione illam exulare fecit. Meretur res vt adscribantur tam celebris constitutionis memorabilia verba. Cretionum scrupulosam solemnitatem hac lege penitus amputari decernimus. Quibus verbis optime respondent alia in l. 9. C. qui admitt. ad B. P. ibi: *Vt verborum*

partim per in-
directum,

inanium excludimus captiones: Ita hoc obseruari decernimus, ut apud quemlibet iudicem, vel etiam apud Duumuiros qualescunque testatio amplectenda hereditatis ostendatur. Nec parum sane, licet per indirectum, vsus cretionis tam frequentis antea eo fuit imminutus, vbi demum in heredum vtilitatem a IVSTINIANO tum deliberandi ius *l. 19. C. de iure deliberandi*, tum et beneficium inuentarii *l. 22. C. eod.* et *Nov. 1. c. 2.* fuit introductum. Nam inuentario ita confecto ab herede, vel deliberandi spatium ipsi concessio, hereditatem etiam adiisse heres hodie existimatur, ita vt si etiam intra spatium deliberandi mori dein forte heredem contingat: is tamen nihilominus hereditatem ad heredes suos transmisisse dicatur. *l. c. 19. et 22.* adde FR. DVARENVM *disput. annuvsar. II, 41. p. 1074.* et FR. RAGVELLVM *ad decis. Justin. l. vlt. C. de iure deliber. p. 474. seq.*

§. XXXIV.

Leges præcipuæ, hoc ipso simul abrogatæ, recensentur.

Sublata igitur a IVSTINIANO scrupulosa cretionis solennitate, qua sola tertius ab aditione hereditatis antea excludebatur; et liberum abhinc esse cepit cuique, num ipse an per alium potius, item quibuscunque verbis hereditatem ab extraneo sibi delatam adire vellet. inde iam nemini non intelligere licet, fieri sane aliter haud potuisse, quam vt hoc ipso simul tot leges atque constitutiones, quæ antiquum de cretione siue aditione ius continent, saltim ex eodem fonte promanarunt, et iuri nostro Iustiniano dein fuerunt insertæ, omnem plane vim atque effectum amitterent, iuxta vulgarum illud: cessante ratione legis, cessat et ipsa lex. Ita pro sublati merito habentur leges, nempe *l. 63. D. de A. vel O. H. et l. 7. §. 3. C. de curatore furiosi et prodigi*, quibus fu-
rioso

rifio sub cretione instituto, ne vel ipse vel per alium adiret, ex rationibus *supra* §. a nobis explicatis omnino interdiceretur. Nam ubi semel placuit IVSTINIANO, ut *l. 17. C. de iure delib.* omnem cretionis usum in posterum auferret, et permisisse simul idem furioso adeundi per alium hereditatem recte censetur, quod ne et antea fieret, illud *cretionis commentum* vnicestabat. Et ex eodem, quod in *c. l. 17.* haud frustra posuimus, fundamento non nisi abrogata dici poterit *l. 90. pr. D. de A. vel O. H.* vi cuius antea omnis procurator, tanquam tertius, a cretionis siue additionis negotio (*vide supra* §. 15.) excludebatur; quo magis constat inter omnes, moribus nostris hereditatem per procuratorem adire neminem amplius prohiberi. Potius omnis hodie, qui alteri mandatam dat de adeunda hereditate, hoc ipso etiam adiisse eam sibi que acquisivisse recte existimatur. IOS. AVERANIVS *d. l. 1, 12, 13. p. 151.* Huc denique et maiore ex parte referri debet *l. 18. C. de iure delib.* quippe cuius §. 2. tutori quidem potestas datur pupilli nomine, quod antea (*vide supra* §. 16.) ipsi minus licebat, adire hereditatem, ut multa tamen eidem constitutioni §. 4. in primis, simul immisceantur, quæ non nisi, si probe examinentur, conclusiones sunt ex iure veteri depromptæ. Has tollere omnino necesse erit, ne forte, si cum iure nouiori simul retineantur, contradictiones, quæ in iurisprudencia omnino vitandæ sunt, inde enascantur.

§. XXXV.

Ex quo autem semel solennis illa aditio a IVSTINIANO-

F 2

Subiatio cretionis solennæ

ritu simplex
aditio, qua
vtimur hodie
remanfit.

NIANO dissoluta fuit, *simplex aditio* quæ et *agnitionis* nomine venit, in successione in posterum obtinere cepit. De qua hic obseruare liceat, ab ARCADIO et HONORIO, Cæsaribus, *l. 8. C. Th. de bonis matern.* hanc primum inuentam, neque initio vniuersalem fuisse, sed pertinuisse tantum ad eum casum, quo filiis hereditates maternæ fuerant delatæ. Vt autem *simplex* appellaretur, hæc subest causa, quia *qualicumque iudicio*, id est *citra testationem solennem*, quod aliquando requirebatur *l. 8. C. Th. de bonis maternis*, celebrabatur. *L. vn. C. Th. de cretion. vel B. P.* Id vero probe et vtiliter, licet tantum in bonorum maternorum successione filiisfamilias delata, ab HONORIO et ARCADIO constitutum fuisse intelligens IUSTINIANVS, inde motus videtur, vt omnibus dein heredibus extraneis *§. ult. l. de hered. qual. et differ.* permitteret licentiam vtendi, si vellent, hac simplici aditione. *Extraneus*, inquit, *heres testamento institutus, aut ab intestato ad legitimam hereditatem vocatus, potest pro herede gerere, id est, vt heres administrare, agere seu tractare, aut etiam nuda voluntate hereditatem suscipere et ita heres fieri.* et paulo post: *Quemadmodum autem nuda voluntate extraneus heres fit, dicendo hereditatem se admittere: ita etiam contraria responsione statim ab hereditate repellitur, dicendo se non admittere hereditatem.* Et cum ab hoc tempore vsus aditionis simplicis magis quam antea frequens esse ceperit, fereque omnibus extiterit communis; dicendum omnino erit, illam in locum solennis olim aditionis, sed a IUSTINIANO dein abrogatæ, successisse, nec quidquam de hac, nisi adeundi verbum, nobis remanuisse. Quæ modo dicta a nobis si combinentur cum iis, quæ supra (§. 33.) tum de *inventarii*
con-

conficiendi *beneficio*, tum etiam *iuris deliberandi spatio*,
quod vtrumque in heredum vtilitatem IVSTINIANVS
demum introduxit, breuiter sunt adducta; inde certo
constabit de triplici modo, secundum quem nostra æta-
te adiri hereditates possunt. Ego vero, temporis inpri-
mis rationem habens, hic demum subsisto, cum mihi
sufficiat probasse, NON NVDA SOLVM VOLVNTATE

Triplici hodie
modo heredi-
tates adiri
possunt.

ET QVIBVSCVQVE VERBIS DECLARATA, SED ET
PER ALIVM VEL TERTIVM HODIE ADIRE
HEREDITATEM NEMINEM AMPLIVS
PROHIBERI.

F I N I S.



787

DE ADITIONE HEREDITATIS PER ALIAM

conueniendi iudicium, cum eadem iura dehereditatis sunt
 quod utrumque in hereditate uelut in iustitiam
 demum introduxit, premitur tunc aduocata; inde certo
 conficitur de triplici modo, secundum quem uoluntas eius
 te aduocata hereditate possunt. Ego uero temporis iuris
 me rationem habens hic demum iudicium, cum nihil
 iustitiam probasse, non uia sola uoluntate
 DE QUIRISCANOE VERBIS DECLARATA, SED ET
 PER ALIAM VEL TERTIAM MODI ADIRE
 HEREDITATEM NEMINEM AMILLVS
 PROHIBERI.

FINIS



37



ULB Halle
005 611 202

3





Pr. Conrad. Q.

Q. D. B. V.
DISSERTATIO IVRIDICA
DE

1720 246
**ADITIONE
HEREDITATIS**

P. 299
PER
ALIVM

QVAM
BENEVOLO CONSENSV

ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS

PRÆSIDE

**CONRADO FRIDERICO
REINHARDO**

PHIL. ET I. V. DOCTORE

PVBLCO EXAMINI SVBICIET

FRIDERIC. AVGVSTVS REICHHELM

HALA-MAGDEBVRGICVS

PHIL. ET IVR. CVLTOR.

D. XXVII. NOVEMBR. clo 1800 xx,

H. L. Q. C.



HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
TYPIS CHRISTOPHORI SALFELDII VIDVÆ.